

Barendrecht

Contactblad

Nº 155 Jaargang 2018/3

Het geheugen van Barendrecht

Nog altijd
even ambachtelijk

DE **Weypoort**
DICK SCHUMACHER

Kaasspecialzaak De Weypoort
Middenbaan 87
telefoon: 0180 - 61 29 29
www.deweypoort.nl

Velo Beheer BV

Postbus 27
2990 AA Barendrecht

Voordijk 275
2992 AL Barendrecht

Kraima
Middenbaan 81 Barendrecht
Tel. 0180 612059

Dimago® is ons exclusieve merk lak- en muurverf. Onze verf (ook de grondverf) is te mengen in maar liefst 1950 kleuren. Verkrijgbaar in diverse glansgraden, waarbij dimago® zijdeglans ook in een watergedragen kwaliteit verkrijgbaar is.

Riba

Dorpsstraat 129, 2992 BD Barendrecht,
Tel.: 0180 - 61 33 46, www.ribadetail.nl

Berkman, sinds 1903

Voordelig, snel, schoon en persoonlijk. Dát zijn de kernwaarden waar Berkman voor staat. Bij ons station in Barendrecht kunt u tanken, uw auto wassen, of iets lekkers kopen in onze shop of bakery. En natuurlijk altijd met onze persoonlijke service!

Kijk voor alle vestigingen en acties op berkman.nl

BERKMAN
Sinds 1903

Tuindersweg 34, Barendrecht

paul casteleijn
HOVENIERS ^B V

Noldijk 126 2991 VL Barendrecht
Tel. 078-6771123 Fax.078-6771118
www.paulcasteleijn.nl

hét adres voor ***tanken wassen*** ***shoppen***

aanhangwagen
verhuur

ziedewij
pitstop van Barendrecht

Middelweg 3 - Barendrecht

Automobielbedrijf M. Vogelaar

Onderhoud - reparaties - verkoop automobielen
APK keuringen

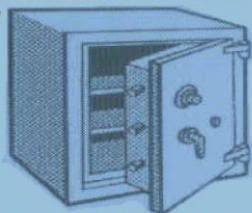
v.d. Meulenstraat 6 - 2992 KM Barendrecht
Telefoon 0180 - 394666

VIJFVINKEL **SCHOENEN**

Middenbaan 98 • 2991 CT Barendrecht
Tel. 0180 - 613 221 • Fax 0180 - 611 314

NIEUWE EN OCCASION BRANDKASTEN

RECHTSTREEKS UIT EIGEN FABRIEK!
CA. 500 STUKS
OP VOORRAAD

BRANDKASTENFABRIEK
N.A. VAN DEN HOVEN & ZN. B.V.
WWW.VDHSAPES.NL / TEL. 0180-612988

Dorpsstraat 141 • 2992 BD Barendrecht • tel: 0180-612130
www.diggels-eetcafe.nl

Van der Linden

Internationaal Transport
Agrarisch Loonbedrijf
Garagebedrijf

Koedood 27 Barendrecht Tel. (0180) 612911 Fax (0180) 620391

www.dajong.computervrienden.nl

5 jaar Stichting Dajong 2006 - 2011

DE FIETSENMAKERIJ AGN

BAKKERS SINDS 1820

Sinds begin 19e eeuw bakte de eerste generatie Pot (Leendert) in Alblasserdam al brood. Zijn kleinzoon begon als bakkerszoon in 1884 een bakkerij in Barendrecht op de Singel en tot heden is de bakkerij hier gevestigd.

Onderlangs 15, Barendrecht - 0180-612043 - www.bakkerijpot.nl - bestel@bakkerijpot.nl

 GENIET VAN VERS

Contactblad

Inhoudsopgave

	Van de redactie	2
	Verenigingsnieuws	2
	Speculaas	3
<i>Jos Wessdijk</i>	Mevrouw F.C. den Otter overleden	5
	De dood van een drijver in de griend (reactie)	5
<i>Wim de Regt en Roelof Roomer</i>	Restauratie klokkenwerk Dorpskerk	6
<i>Simon Hoek</i>	De eerste predikanten van Barendrecht (3)	10
<i>Wim de Regt en Roelof Roomer</i>	De historie van Barendrechtse familiebedrijven	12
<i>Maaïke Roomer-van Roosmalen</i>	Zoekplaatje	14
<i>Maaïke Roomer-van Roosmalen</i>	Terug in de tijd tijdens Open Monumentendag	15
<i>Hans Onderwater</i>	Tramongeval	15

Colofon

Het Contactblad is een uitgave van de Historische Vereniging Barendrecht en verschijnt vier maal per jaar. Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan met bronvermelding.

Redactie: J.E.J. Blinde jr., R.J. Roomer en mevr. M. Roomer-van Roosmalen

e-mail: contactblad@historischbarendrecht.nl

Druk: Goud PrintCenter, Alblasserdam

Sluitingsdatum inlevering kopij voor het volgende nummer: 30 november 2018

ISSN 0169-5460

Ledenadministratie

Voor aanmelding voor en opzegging van het lidmaatschap alsmede voor het doorgeven van een adreswijziging gelieve u contact op te nemen met de ledenadministratie:

Mw. N. Verschoor, Scheldestraat 61

e-mail: info@historischbarendrecht.nl

De contributie bedraagt € 17,50 per jaar. Een extra bijdrage is altijd welkom.

Op de voorplaat

Maquette NS goederenloods aan de Stationsweg (foto: Roroba)

Het derde Contactblad van 2018 ligt nu voor u.

Van Hans Onderwater ontvingen wij een reactie op de foto en tekst uit het vorige Contactblad van het tramongeval in 1948. In dit blad de juiste tekst en foto's met dank aan deze trouwe lezer.

In deze uitgave van ons Contactblad 155 weer een aantal interessante artikelen met verschillende onderwerpen die het verleden van onze gemeente belichten. Ook voor deze uitgave hebben weer diverse redactionele artikelen mogen ontvangen, waarvoor onze oprechte dank.

Zo vindt u in deze uitgave een vervolg op de artikelen over de eerste predikanten van Barendrecht door Simon Hoek en een artikel over de restauratie van het torenuurwerk, de luidklok en de klokkenstoel van de Dorpskerk

Ook is er weer een artikel gewijd aan een Barendrechts familiebedrijf, in dit geval drukkerij De Bondt. Een bedrijf met een rijke familiehistorie. Inmiddels hebben we verreweg de meeste familiebedrijven bezocht en beschreven; we vervolgen daarom deze serie in het volgende Contactblad met het thema "In gesprek met ...", het verhaal van een echte Barendrechter.

Wij wensen u veel leesplezier.

Verenigingsnieuws

Ton van de Garde, een van onze oudste leden, is een ernstig verkeersongeval overkomen. Bij het oversteken van een zebrapad aan de Binnenlandse Baan is hij door een auto aangereden en in het ziekenhuis beland. Het zag er in eerste instantie ernstig uit, maar gelukkig is hij aan de beterende hand. Hij is opgenomen in het Maasstad Zorghotel en gaat langzaam vooruit. We wensen hem beterschap en hopen hem spoedig weer te zien bij de HVB.

Zaterdag 4 augustus is de oudste inwoner van Barendrecht, mevrouw F.C. den Otter, overleden. Ze is 103 jaar geworden. Zij was het oudste lid van onze vereniging. Verderop in dit blad vindt u een in memoriam van Jos Wesdijk.

Afval Loont

Bij de vestigingen van "Afval Loont" in Barendrecht is het nu mogelijk om uw opbrengst te doneren aan de HVB. U levert dan in onder de naam van de HVB.

Expositie "Herinneringen aan de Zondagsschool"

Op zaterdag 30 juni was het weer ZomerFeest in Barendrecht. Het museum van de Historische Vereniging Barendrecht was op deze dag geopend van 11.00 uur tot 17.00 uur. Er was een expositie over herinneringen aan de Zondagsschool. Er waren historische objecten te zien die betrekking hadden op de Zondagsscholen van toen in Barendrecht, zoals bekers, liedboekjes, kerstboekjes (W.G. Van der Hulst) en spulletjes die gebruikt werden tijdens de godsdiensten. Een deel van deze expositie was vrijwillig ter beschikking gesteld door een aantal inwoners van Barendrecht. Ook was er een fotocollage te zien met opnames van de klassen en werd er een video vertoond worden over de diverse activiteiten op de Zondagsscholen.

OP ZATERDAG 17 NOVEMBER IS ER EEN EXPOSITIE GEPLAND MET ALS ONDERWERP “SPECULAAS EN SPECULAASPLANKEN”. EEN THEMA WAARBIJ DE KENNIS EN ERVARING VAN DE FAMILIE MOOIJAART EEN BIJZONDERE PLAATS HEEFT. WE DENKEN DAN VOORAL AAN SPECULAAS BAKKEN TIJDENS DE EXPOSITIE WAARBIJ DE SPECULAASGEUR DOOR HET MUSEUM ZAL GAAN. DAARNA IS ER DE MOGELIJKHEID TOT SPECULAAS VERSIEREN

De oorsprong van het woord “Speculaas”

De oorsprong van het woord ‘speculaas’ is waarschijnlijkheid wel te danken aan de koekplank. Het is aannemelijk dat het woord afkomstig is van het Latijnse ‘speculum’, dat spiegelbeeld betekent. De speculaasvorm is daarmee niet alleen een afbeelding van de prent maar vooral ook een afbeelding van de alledaagse werkelijkheid. Ze werden gesneden uit vruchtbomenhout of door de bakker zelf, of door schrijnwerkers, rondreizende marskramers en een ieder die het houtbewerken in de vingers had. Zo verdienden zij een centje bij maar er waren her en der ook professionele snijders. Zo vinden we in het gemeentearchief van Amsterdam anno 1626 een vermelding van ene Jan Jansz. van beroep vormsnijder. Als voorbeelden voor de afbeeldingen werden o.a. de bekende centsprenten gebruikt. Een goede vormsnijder beschikte ook over eigen modellenboeken.

Er waren kleine planken met meerdere afbeeldingen, de zogeheten rijtjesplanken die ook voor suikerwerk werden gebruikt. Deze vond men voornamelijk in de gewone broodbakkerswinkels als gereedschap. Volgens gilde - voorschriften mochten de echt grote prenten alleen gebruikt worden door de koek - en banketbakkers. Toen na de Franse Tijd in 1796 de gilden werden opgeheven verdween dit onderscheid.

Wat vertelt een afbeelding

In een tijd waarin kranten en nieuwsbladen geen gemeengoed waren gaven koekprenten een beeld van ontwikkelingen op politiek, technisch en religieus gebied. De eerste zeilschepen, raderboten en stoomlocomotieven werden in hout vastgelegd maar ook de wapens waarmee ‘onze jongens’ ter land of ter zee ten strijde trokken.

Scènes uit het dagelijks leven waren uitermate populair, variërend van molens en bloemenmanden tot ruiters te paard, de slacht, koeien, varkens, katten en honden, vrouwen aan het spinnewiel en ga zo maar door. Een bonte parade aan afbeeldingen met daarin vaak symbolische verwijzingen, soms met een erotische lading. Denk alleen al aan de prent met daarop een vrouw op een ladder appels plukkend uit een boom. Onderaan de ladder staat een man met als bijschrift ‘sij is rijp’.

Ook illustraties van jagers, vissers en schoorsteenvegers kenden seksuele connotaties.

In voorchristelijke tijden waren het de offersymbolen die werden uitgesneden. Na de kerstening verschenen heiligen op de prenten, waaronder de populaire Sint Nicolaas.

Na de Reformatie werd het verboden heiligen af te beelden.

Trouw en eer

De leeuw staat voor waakzaamheid en trots. Een hert stond symbool voor een gezond en lang leven. Een bloem of een vogel gold als vrouwelijk symbool bij uitstek.

Verhalen en legenden

Tijdens de donkere avonden vertelde men elkaar graag verhalen bij het openhaardvuur. Het verhaal van de vier Heemskinderen was populair.

Politiek

Op prenten zien we soms de politieke ontwikkelingen weergegeven. Stadhouders en koningen werden derhalve met regelmaat in speculaasdeeg afgedrukt. Met deze prent liet de bakker zijn politieke voorkeur zien tijdens de Patriottentijd.

Strijdmacht

In een tijd waarin de politieke ontwikkelingen elkaar snel opvolgden en de landsgrenzen met regelmaat verdedigd moesten worden, waren de strijdkrachten populair.

Voertuigen

Iedere nieuwe uitvinding was het waard om uitgesneden te worden in vruchtbomenhout. Steeds sneller, steeds harder ging het. De mensen in de straat vergaapten zich aan de eerste diligence en de eerste stoomtrein.

Muzikanten

Muziek maakt het leven wat aangener. Muzikanten werden met graagte verwelkomd in de grote steden en ook op het platteland. Ook marsmuziek behoorde tot de meest geliefde.

Recept speculaaskruiden

Ingrediënten:

- 30 gram kaneelpoeder
- 10 gram kruidnagelpoeder
- 10 gram nootmuskaat
- 5 gram witte peper
- 5 gram anijszaad
- 5 gram korianderzaad

Stamp de specerijen goed fijn. Zeef ze door een fijne zeef en stamp de grovere stukken opnieuw.

Bewaar de specerijen koel en donker in een goed gesloten pot.

EEN VRIJER UIT HET GOEDE HOUT GESNEDEN

In alle musea in Nederland zijn de oude houten speculaasplanken te bezichtigen. In alle souvenirwinkels zijn nieuwe houten speculaasplanken te koop. Zowel Nederlanders als buitenlanders willen de vormen, die de koekbakkers vroeger (en ook nu nog) bij het bakken van speculaas en taal gebruikten, in hun kamers als wandversiering hebben. Koekplanken hebben dan ook een hele antieke historie.

De planken, die ook wel prenten worden genoemd, concentreren zich in hun afbeeldingen sterk op de winterfeesten. Sint-Nicolaas, Kerstmis, het feest van de Drie Koningen en als afsluiting Koppermaandag en Vastenavond.

Op de Sint-Nicolaasmarkt in Amsterdam en op de Dam waren koeken te koop in de vorm van Sint-Nicolaas en Sint-Joris. De reformatie maakte een voorlopig einde aan de heiligen in koekvorm. De strijd tegen het Sint-Nicolaasfeest deed verscheidene stadsbesturen ordonnantiën uitvaardigen waarin het verboden werd koeken te bakken in de vorm van crucifixen, santen en santinnen.

Toch is er nog een plank met een Sinterklaas erop de Reformatie doorgekomen. Het is een plank uit Monnikendam, die Sint-Nicolaas laat zien als de bringer van goede gaven. Hij is niet gekleed in zijn bisschoppelijk gewaad, maar hij is wel te paard en heeft ook zijn goede gaven bij zich. Toen de heiligen niet meer afgebeeld mochten worden, ging men vrijers en vrijsters in de planken uitsnijden.

Het kersttafereel in de stal van Bethlehem is ook veelvuldig op planken uitgebeeld. Twee zuilen, samenkomend in een ster die licht straalt op de kribbe. De vastenavond met de verkleedpartijen werd ook verbeeld in speculaaspoppenfiguren. Narren met hoeden op met de inscriptie: 'Ik zijn lekker zoet'.

Niet alleen de houtsnijders, ook de bakkers moesten koekplanken kunnen snijden. Wilde men toegelaten worden tot een gilde, dan moest men eerst een zelf gesneden prent laten zien. Daarvoor haalden zij vaak onderwerpen uit bijbelverhalen (David en de harp) en mythen aan. Men maakte dieren, schepen, wapentuig en middelen van vervoer. Met de diligence verscheen de diligence in koekvorm. De eerste trein was meteen als speculaas te koop. Stadhouders en koningen werden door de bakkers geëerd. Koningin Juliana is de laatste van het Geslacht die in een speculaasplank

Overdruk uit het Parool van 12 november 1965

Jos Wesdijk

Zaterdag 4 augustus 2018 is de oudste inwoner van Barendrecht, mevrouw F.C. den Otter, overleden. Ze is 103 jaar geworden.

Bij veel Barendrechtters was mevrouw Den Otter beter bekend als tante Fijgh, ook als ze geen familie was. De laatste jaren woonde ze in Borgstede. Maar het grootste deel van haar leven woonde ze in haar (inmiddels afgebroken) ouderlijk huis aan de Voordijk, waar ze tot hun overlijden haar vader en moeder verzorgde.

Mevrouw Den Otter was ongehuwd, maar eenzaam was ze allesbehalve. Met haar vele nichten en neven (en hun kinderen) en een groot aantal bekenden in en buiten Barendrecht onderhield ze nauwe contacten.

Jarenlang werkte ze mee aan de kerktelefoon van de Gereformeerde Kerk. Mevrouw Den Otter stond ook bekend als trouwe fan van het Koninklijk Huis. Ze verzamelde veel Oranje-artikelen en maakte daar regelmatig een kleine expositie van. In haar huis aan de Voordijk, later af en toe in een vitrine in Borgstede, en ook als een uitstalling op haar bed in haar kamer in het verzorgingshuis. Leden van de koninklijke familie konden op hun verjaardag stevast rekenen op een felicitatiekaart uit Barendrecht, waarop tante Fijgh ook altijd een reactie kreeg.

Tante Fijgh stond ook bekend om haar enorme feitenkennis over Barendrecht en de Barendrechtters. Als geen ander op zo'n hoge leeftijd onthield ze namen, geboortedata, familie verbanden en tal van bijzonderheden. Een van haar nichten heeft een boek kunnen maken van alle versjes uit de oude doos die tante Fijgh heel nauwkeurig had onthouden en uit het hoofd kon opzeggen.

Tante Fijgh was een van de twaalf kinderen van Leendert den Otter en Elizabeth Booij, die aan Voordijk 457 woonden. Van deze twaalf kinderen is nu niemand meer in leven.

Mevrouw Den Otter is donderdag 9 augustus begraven op de algemene begraafplaats aan de Scheldestraat.

De dood van een drijver in de griend

Het portret van Aart Kooiman jr.

VAN ANNEMIEK DEN BOER-VAN LOON EN LONNEKE DEN OTTER-VAN LOON ONTVING DE REDACTIE VAN HET CONTACTBLAD ONDERSTAANDE REACTIE OP HET TWEDE ARTIKEL OVER HET JACHT-ONGELUK IN CONTACTBLAD 154.

“In het laatste contactblad van de Historische Vereniging stond deel 2 van een artikel over ‘het jachtongeluk’ aan het begin van de vorige eeuw waarbij Aart Kooiman jr. zou zijn omgekomen. Het artikel is geschreven door de heer Brinkman. Wij hebben twee maal een gesprek gevoerd met de de heer Brinkman hierover en hem ook enkele foto's ter beschikking gesteld.

Bij het leegruimen na het overlijden van de heer W. van Loon van zijn woning, het rijksmonument aan de Noldijk 181 te Barendrecht troffen wij op zolder onder andere een schilderij (gedeeltelijk foto) ‘en profile’ aan van deze omgekomen Aart Kooiman jr., afmeting 40 cm x 50cm. Waarschijnlijk heeft dit schilderij na zijn tragisch overlijden in vroeger jaren in de woonkamer van zijn ouders of iets dergelijks gehangen. Wij zijn twee nazaten van de familie Kooiman en zijn bereid dit schilderij aan de Historische Vereniging te schenken omdat het onlosmakend met dit incident te maken heeft.

Indien u belangstelling heeft om deze foto bij deze artikelen in uw archief op te slaan en te bewaren maken we graag een afspraak hierover.”

Uiteraard was de HVB blij verrast met dit aanbod en is het betreffende stuk tijdens monumentendag op 8 september jl. in ontvangst genomen. Onderstaand een foto van beide dames tijdens de overdracht.

Restauratie klokkenwerk Dorpskerk

Torenuurwerk, luidklok en klokkenstoel

Wim de Regt en Roelof Roomer

De Dorpskerk – het oudste (rijks)monument van Barendrecht – wacht opnieuw een restauratie, deze keer voorlopig de laatste in een lange reeks van interieurrestauraties. Na de kerkzaal (nieuw orgel, muren en ramen, Tiengebodenbord, kansel, boerenbank, dooptuin, lambriseringen, zerkenvloer) zijn binnenkort het eeuwenoude torenuurwerk, de nog oudere luidklok en de klokkenstoel aan de beurt.

Deskundigen hebben verzekerd dat de kosten voor deze werkzaamheden verantwoord zijn vanwege de grote cultuurhistorische waarde van het uurwerk en de klok. De Stichting Vrienden van de Dorpskerk die aanzienlijke financiële bijdragen heeft geleverd aan de vorige restauraties, heeft inmiddels ook groen licht gegeven voor de restauratie van het torenuurwerk, de luidklok en de klokkenstoel. Dat betekent dat de kerkrentmeesters die zijn belast met de voorbereiding van en het toezicht op de werkzaamheden, hun plan kunnen voltooien. De financiering is (bijna) rond, zij het dat diverse op stapel staande acties het gat in de kostenbegroting nog moeten dichten.

Kerkrentmeester Simon Hoek, samen met collega Tineke van der Meer nauw betrokken bij de voltooide restauraties, heeft in het kader van de voorbereiding verscheidene deskundigen geraadpleegd en van hen vernomen dat de restauratie van het torenuurwerk en de luidklok een – met een modewoord – duurzame investering is. Uurwerk en klok kunnen daarna nog vele tientallen jaren mee.

150 jaar ouder

De Stichting tot Behoud van Torenuurwerken in Nederland heeft een positief advies uitgebracht over de vraag of de restauratie van het uurwerk in de toren van de Dorpskerk technisch en financieel verantwoord is. Deskundigen van de stichting die een uitgebreide inspectie hebben uitgevoerd, kwamen tot de verrassende conclusie dat het uurwerk mogelijk 150 jaar ouder is dan tot nu toe werd aangenomen.

Dat betekent dat het geen nieuw uurwerk was dat na de bouw van de toren in 1787 werd geïnstalleerd. In de archieven wordt daarover niets vermeld. Het blijft dus gissen naar de herkomst van het uurwerk. Simon Hoek en de Stichting tot Behoud van Torenuurwerken in Nederland veronderstellen dat het uurwerk vóór de bouw van de toren, samen met de luidklok, in de zogeheten dakruiter boven het schip van de kerk was geïnstalleerd. Er zijn echter geen afbeeldingen die dat bevestigen. In de toren staat nog wel een houten constructie die het uurwerk wellicht in de dakruiter heeft gedragen. Een andere veronderstelling is dat het toenmalige kerkbestuur het uurwerk in 1787 tweedehands heeft aangeschaft. Maar daarvoor zijn evenmin concrete aanwijzingen te vinden. De vraag blijft derhalve onbeantwoord.

Na de selectie van een van de drie gespecialiseerde ondernemingen die een offerte hebben ingediend, zal het mechaniek van het uurwerk volgens het oorspronkelijke ontwerp worden gerestaureerd. Dat wil zeggen met touwen en gewichten. De aandrijving met een elektromotor – gemonteerd na de grote restauratie van de Dorpskerk in de jaren '60 van de vorige eeuw – blijft nagenoeg ongewijzigd. Het één keer in de week ophijzen van de gewichten dat vroeger telkens weer een zwaar karwei was voor de koster, wordt vervangen door een systeem waarbij de 'handkracht' wordt geleverd door een nieuwe elektromotor.

Perfekte staat

Andere experts hebben de bronzen luidklok geïnspecteerd en vastgesteld dat hij nog in perfecte staat verkeert. De 560 kilogram wegende klok is in 1759 gegoten met het materiaal van de eerste klok die van 1607 tot 1759 in de dakruiter hing. Later werd er een zogeheten 'Angelusklokje' aan toegevoegd dat tot de Tweede Wereldoorlog heeft gefunctioneerd.

Restauratie van de klok is nodig vanwege de slijtplekken die de klepel en de hamer op verscheidene plaatsen in de klokrand hebben veroorzaakt. Dankzij een nieuwe techniek is het mogelijk om deze plekken met brons op te vullen, maar daarvoor moet de klok wel via een galmgat naar buiten en omlaag worden getakeld en vervolgens naar een klokkengieterij getransporteerd. Dat wordt een spectaculair karwei dat heel precies moet worden gedaan. Bij het manoeuvreren van de klok door een galmgat is er aan weerskanten namelijk slechts één centimeter ruimte.

Het wordt overigens de tweede keer dat de klok uit de toren wordt gehesen. De eerste keer was in 1942. Toen werden de grote klok en de kleinere geroofd door de Duitse bezetters. Beide klokken zijn echter niet in Duitsland terechtgekomen. Het schip waarin ze met tientallen andere gestolen klokken werden vervoerd, strandde en zonk ter hoogte van Urk in het IJsselmeer. Kort na de bevrijding ontdekte de toenmalige koster Cornelis Dirk van der Hoek (Kees Hoek in het spraakgebruik) dat een van de klokken die waren geborgen en naar een opslagterrein in Amsterdam vervoerd, de grote klok van de Dorpskerk was. Hij zorgde ervoor dat de vertrouwde bronzen stem spoedig weer was te horen in Barendrecht en omgeving. De kleine klok is nooit teruggevonden.

Na de verwijdering van de klok wordt de houten stoel waarin hij is opgehangen, grondig aangepakt. Aan één kant is de stoel in het verleden ernstig aangevreten door ongedierte. Daar moet gedeeltelijk een nieuwe constructie voor worden gemaakt; een ander deel wordt gerestaureerd. Verder is het de bedoeling dat de huidige 'gekrukte' as waaraan de klok hangt, wordt vervangen door een nieuwe horizontale die op de oorspronkelijke (lees: lagere) plek wordt gemonteerd.

Helderder geluid

Het resultaat is dat de klok dan zal worden geluid met een zogeheten 'vliegende klepel'. De klok zal dan verder uitzwaaien dan thans het geval is. Het luiden is daardoor op grotere afstand te horen en zal ook helderder klinken. De definitieve beslissing over dit onderdeel van de restauratie wordt overigens pas genomen, nadat berekeningen hebben uitgewezen dat de toren, evenals in de periode van 1787 tot 1962, de zwaardere belasting door de ruimer zwaaiende klok nog steeds kan hebben. Geen risico wordt over het hoofd gezien.

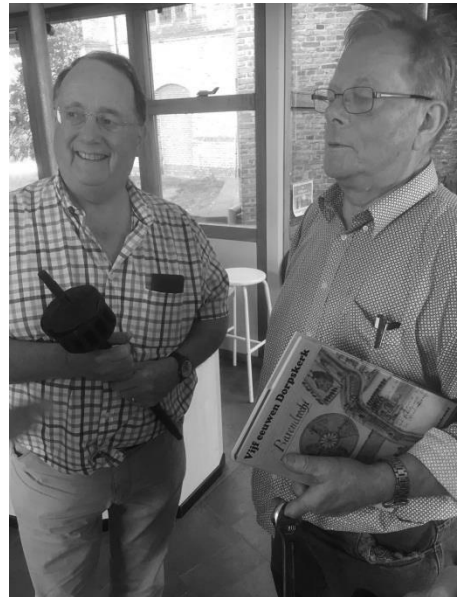
Ouderdom komt met gebreken. Dat is de afgelopen jaren verscheidene keren het geval geweest met haperingen van het torenuurwerk. In vrijwel alle gevallen zorgde gemeentelid en klokkenmaker Henk Rienstra ervoor dat het mankement spoedig was verholpen. Maar aan het begin van deze zomer slaagde hij daar niet in, omdat het defect in de elektrische aansturing van het slagwerk zat. Er werd daarom besloten het slagwerk tijdelijk buiten werking te stellen en een gespecialiseerd bedrijf opdracht te geven voor een noodreparatie. Het slagwerk wordt sinds deze ingreep aangedreven door een elektrische eenheid, met als resultaat dat de klok is afgesteld op de zogeheten atoomklok die de tijd precies aangeeft. De kerkrentmeesters wilden het niet voor hun verantwoording nemen dat de klok van de oudste kerk van Barendrecht enkele maanden buiten werking zou zijn. Dat is wél het geval in de eerste maanden van 2019 na de tijdelijke verwijdering van torenuurwerk en luidklok.

Jonge klokkenmaker

Tijdens de voorbereiding van de restauratie kwam kerkrentmeester Simon Hoek dankzij een tip van Ton Blinde (Historische Vereniging Barendrecht) in contact met Gerrit (roepnaam Gert) Hoefakker uit Garderen op de Veluwe. Hij kent, zo bleek, het torenuurwerk als zijn broekzak. Op uitnodiging van de kerkrentmeester bracht het echtpaar Hoefakker enige tijd daarna een bezoek aan Barendrecht en kreeg de 77-jarige gepensioneerde smid alle gelegenheid om zijn verhaal te vertellen. Maar dat deed hij pas, nadat hij was bekomen van de verbazing over alles wat voor hem en zijn vrouw nieuw is in en rond de 106 jaar oude Dorpskerk en naaste omgeving.

Geboren als zoon van de smid op het Doormanplein was de tienjarige scholier Gert in de jaren '50 het hulpje van koster Janus Groenendijk. Het kosterschap was voor hem een bijbaan. Overdag was hij broodbezorger bij bakker Nolen aan de Voordijk (beter bekend als de 'kattenbuurt') en daarna koster. Het lag dus wel voor de hand dat hij was ingenomen met een even nieuwsgierige als handige jongen voor het opknappen van allerlei karweitjes. Al heel spoedig was Gert te vinden op de eerste zolder waar toen het uurwerk stond. Hij keek zijn ogen uit op het mechaniek en had weldra door hoe het allemaal functioneerde.

De volgende stap was dat hij het noodzakelijke onderhoud verrichtte en bij storingen reparaties uitvoerde. Koster Groenendijk vond het allemaal goed. Voor wat de smidszoon aan het uurwerk deed, hoefde hij niet de hulp van een vakman in te roepen. Dat scheelde geld. Met zijn hand de raderen strelend, zegt de vroegere klusjesman: 'Ik ben zo vaak met het uurwerk bezig geweest dat ik het bij wijze van spreken nog blindelings kan.'

Tot hij op zeventienjarige leeftijd in de smederij van zijn vader aan de slag ging, was Gert Hoefakker de onbenoemde klokkenmaker van de Dorpskerk – zeven jaar lang. Maar ook daarna was hij in zijn vrije tijd beschikbaar om karweien op te knappen. Tijdens de ingrijpende restauratie van de Dorpskerk aan het begin van de jaren '60 ging hij elke dag in schafttijd naar de vorderingen van de werkzaamheden kijken.

Verhuisd

Na de bevrijding in mei 1945 telde Barendrecht nog drie smederijen, elk met een eigen klantenkring. De smederij op het Doormanplein had voornamelijk boeren en tuinders van hervormde huize als opdrachtgevers. Smid Hoefakker kreeg hun voorkeur, omdat hij ook hervormd was. De beide andere smederijen genoten de klandizie van agrariërs van andere kerkelijke gezindten. Zo ging dat nog in de naoorlogse periode. Hervormden kochten hun boodschappen bij een hervormde kruidenier; gereformeerden deden hun inkopen bij een gereformeerde grutter.

Tegen de tijd dat zoon Gert het bedrijf van zijn vader zou overnemen, was de situatie voor smederijen minder rooskleurig geworden. Het werk voor boeren en tuinders nam sterk af. Barendrecht werd uitgebreid. Woningbouw verdrong de agrarische bedrijfstak. Voor een smidse zou er weldra geen emplot meer zijn.

Gert Hoefakker zette de voorziene ontwikkelingen op een rij en besloot in 1976 om de smederij in Barendrecht te sluiten en elders een nieuwe te beginnen. Hij verhuisde naar Garderen op de Veluwe, omdat daar nog voldoende werk was voor een smederij. Intussen is dat ook niet meer het geval, maar zijn zoon die het bedrijf heeft overgenomen, is tijdig overgeschakeld op het ontwerpen en fabriceren van siersmeedwerk. Daar is nog voldoende vraag naar.

Een dag terug in zijn geboorteplaats. Gert Hoefakker geniet er zichtbaar van. Met bewondering kijkt hij naar het gerestaureerde interieur van de Dorpskerk en kwiek klimt hij via de trap en smalle ladders naar de zolders met het torenuurwerk en de luidklok – bijna zestig jaar na de tijd waarin hij vrijwel dagelijks op deze plekken was te vinden.

Erkenning als monument

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) heeft het torenuurwerk, de klokkenstoel en de luidklok officieel erkend als monument en opgenomen in de 'lijst van klokkenuurwerken' die onlangs is samengesteld. De erkenning is van belang voor het aanvragen van subsidies voor restauratie.

Op Open Monumentendag (zaterdag 8 september) heeft de Historische Vereniging Barendrecht een cheque van € 100 geschonken aan de stichting Vrienden van de Dorpskerk voor de restauratie van het torenuurwerk. Het bedrag was de opbrengst van een veiling van fruit tijdens de tentoonstelling in d'Ouwe School over de geschiedenis van de Barendrechtse tuinbouwveiling in samenwerking met de Greenery.

'Tijdens de restauratie in de periode 1960/1962 is het uurwerk verplaatst van de eerste naar de tweede zolder. Voor de aandrijving werd een elektrische motor gemonteerd. Het hijsen van de gewichten was daarna niet meer nodig,' vertelt hij. 'Maar in 1962 is er wel een ongeluk gebeurd. Als gevolg van een kapot rondsel ging er van alles mis en viel het zwaarste gewicht – zo'n veertig kilo – met een harde klap dwars door de vloer en kwam op de eerste zolder terecht. Gelukkig zonder persoonlijke ongelukken,' vertelt hij.

Het defecte rondsel heeft hij al die jaren als herinnering bewaard. Getracht zal worden om de eeuwenoude gehandsmede as met rondsel bij de komende restauratie weer in het uurwerk te monteren. Na het ongeluk heeft de vader van Gert in de smederij een nieuwe as met rondsel gemaakt. Dat heeft tot de dag van vandaag zonder problemen zijn werk gedaan.

Organist

Terug van de klimpartij in de toren kan Gert Hoefakker de verleiding niet weerstaan om achter het orgel plaats te nemen en de kerkzaal te vullen met warme klanken. Ook dat is een vertrouwde plek voor hem. Na het vertrek van organist Kees Hoek in 1963 ('Die man duldde niemand anders op de orgelbank') werd hij de vervanger van Johan George van Toor, de opvolger van Kees Hoek. 'Als Van Toor met vakantie was, bespeelde ik op zondag het orgel. Er waren toen nog twee diensten, 's morgens en 's middags. Trouw- en rouwdiensten deed ik ook. Van Toor was onderwijzer en kon zich op werkdagen niet vrijmaken. Dan was ik de organist. Er waren in die tijd gemiddeld 48 trouwdiensten per jaar. Kun je je dat nog voorstellen?'

Muziek en orgelspel zijn een deel van zijn leven gebleven. Opgeleid door een professionele organist in Rotterdam heeft hij zich voortdurend verder bekwaamd. Een smid achter een kerkorgel. Dat is uniek. Tot zijn vertrek uit Barendrecht was zijn orgelspel geregeld te beluisteren in de Dorpskerk. In de kerk van de PKN-gemeente in Garderen kan dat nog elke zondag.

Simon Hoek

DE VIERING VAN 500 JAAR REFORMATIE IN 2017 IS REDEN GEWEEST OM DE GESCHIEDENIS VAN DE REFORMATIE IN BARENDRECHT NOG EENS ONDER DE AANDACHT TE BRENGEN. ALS OUDERLING-KERKRENTMEESTER VAN DE DORPSKERK BEN IK GEÏNTERESSEERD GERAAKT IN 'HET OUDSTE HUIS VAN BARENDRECHT'. REEDS EERDER HEBBEN ARCHIVARIS/KOSTER/ORGANIST WIJLEN CEES VAN DEN HOEK EN OUD-KERKRENTMEESTER WIM DE REGT DEZE GESCHIEDENIS NADER BESCHREVEN. AANGEZIEN ANNO 2018 VEEL INFORMATIE OVER HET PROTESTANTISME IN NEDERLAND DIGITAAL TOEGANKELIJK IS GEMAAKT, ZIJN EERDER GEBRUIKTE BRONNEN NU MEER IN DETAIL TE RAADPLEGEN. IK WIL ALS BELANGSTELLEND LEEK (EN DUS NIET ALS HISTORICUS!) DIE GESCHIEDENIS VAN DE EERSTE PREDIKANTEN VAN BARENDRECHT OPNIEUW VERWOORDEN. DE ARTIKELEN ZULLEN, MET EEN COMPLETE BRONVERMELDING, LATER DIT JAAR WORDEN UITGEGEVEN IN EEN BOEKWERKJE WAARVAN DE OPBRENGST IS BESTEMD VOOR DE STICHTING VRIENDEN VAN DE DORPSKERK. DIT ARTIKEL IS HET DERDE IN EEN REEKS VAN ZES.

Lambertus Bracht, een predikant uit Asperen

Uit de acta van de vergadering van de classis Dordrecht die werd gehouden op 11 augustus 1579, blijkt dat een predikant uit Asperen de opvolger wil worden van dominee Gerardi. Het betreft Lambertus Bracht. Hij was in Asperen de opvolger van Quirinius de Palme die in 1573 als eerste predikant in Asperen werd benoemd.

Asperen is in de periode tussen 1566 en 1577 enkele malen het toneel geweest van grote strijd tussen katholieken en protestanten. Dominee Quirinius werd samen met zijn collega uit Leerdam in 1574 opgehangen, toen de Spanjaarden Leerdam en omgeving heroverden. Hij is een van de weinige Reformatorische martelaren uit de Nederlandse geschiedenis. Wanneer dominee Bracht hem in Asperen opvolgde, wordt in geen van de bronnen vermeld, maar duidelijk is wel dat hij het nodige meegekegen moet hebben van de geloofsstrijd die in Asperen zo hevig is geweest.

Dominee Lambertus Bracht was gehuwd met Stijne Johans van Voorthuisen. Beiden zijn omstreeks 1535 geboren. Vermeldenswaard is dat Stijne eerst religieuze is geweest. Zij was tegen de wil van haar vader uitgetreden uit het Catharina Convent in Zutphen en daarna gehuwd met Lambrecht van Brachten. Deze naam wordt op verscheidene plaatsen gebruikt voor Lambertus Bracht.

De acta van de vergadering van de classis Dordrecht, gehouden op 11 augustus 1579, maakt melding van het beroep van Lambertus Bracht naar Barendrecht.

Dat een predikant uit Asperen naar Barendrecht wenste te komen in een tijd waarin de Ambachtsheer of Ambachtsvrouw een belangrijke stem had in de benoeming van de plaatselijke voorganger, doet vermoeden dat er een relatie was tussen Asperen en Barendrecht.

Dat vermoeden wordt bevestigd dankzij informatie waarover de Historische Vereniging Barendrecht beschikt. Over de Reformatie in Asperen is bekend dat daar in 1566 een Beeldenstorm plaats heeft gevonden onder leiding van Wessel VI van Boetzelaer, Heer van Asperen. Hij was de echtgenoot van Francesca (of Françoise) Praet van Moerkercken, Vrouwe van Carnisse.

Deze Francesca (Françoise) was een dochter van Lodewijk Praet van Moerkercken en een kleindochter van Elisabeth van Loon, Vrouwe van Carnisse en West-Barendrecht. Zij is, zoals bekend, de stichtster van de Dorpskerk in Barendrecht.

*De toren van de
Catharinakerk is uit de
tijd van ds. Bracht.*

In de tijd dat dominee Bracht naar Barendrecht kwam, was Rutger VI van den Boetzelaer Ambachtsheer van Asperen en Carnisse en van Langerak en Merwede (1534-1604). Hij was een zoon van eerdergenoemde Wessel en dus een achterkleinzoon van Elisabeth van Loon. Als lid van het 'Verbond der Edelen' werd hij verbannen door de Spaanse landvoogd Alva. Later werd hij een persoonlijk adviseur van Willem van Oranje. Hij zou dus de 'magistraet tot Asperen' moeten zijn geweest die bevordert heeft dat dominee Bracht naar Barendrecht kwam. Opmerkelijk is dat dominee Bracht in Barendrecht tot zijn attestatie door de classis was geformaliseerd, aan de slag ging op basis van provisie en dus nog geen traktement ontving.

Geen eenvoudige overgang

Dat de overgang van Asperen naar Barendrecht niet soepel verliep, blijkt uit verscheidene acta van de classis Dordrecht. In de acta van de classicale vergadering van 27 oktober 1579, die werd gehouden 'In der Linden' (aanduiding van Grootte Lindt bij Zwijndrecht), wordt melding gemaakt van de komende attestatie van dominee Bracht naar Barendrecht.

Ook de acta van de classicale vergaderingen van 2 februari en 24 maart 1580 in Dordrecht is te lezen dat zijn attestatie nog niet rond was. Pas in de classicale vergadering van 9 mei 1580 in Geertruidenberg wordt de overgang van dominee Bracht formeel goedgekeurd en wordt opdracht verstrekt hem zijn traktement te geven en te bevestigen als predikant in Barendrecht. In dezelfde vergadering komt de zaak van zijn voorganger, dominee Gerardi, weer aan de orde. Hij heeft zijn schuld aan de classis nog steeds niet bekend. De attestatie van Lambertus Bracht wordt goedgekeurd, hij onderwerpt zich aan de classis en de ordonnantiën van de synode van Dordrecht 1578 en wordt derhalve als predikant in de classis aangenomen.

In tegenstelling tot wat eerder was afgesproken, werd de bevestiging van dominee Bracht verricht door de vooraanstaande Dordtse predikant Hendrik van den Corput, zo wordt gemeld in de acta van de classicale vergadering van 2 augustus 1580 in Dordrecht.

Bevestiging van Lambertus Bracht te Barendrecht:

Henricus Corput sali Lambertum Bracht in sijnen dienst instellen tot Barendrecht ende aldaar confirmeren, mitsdien, dat men Johannem Gerhardi ontbeyden Sali ende met hem handelen, als Corput belast is.

Kaart van Barendrecht omstreeks 1540

Voortijdig einde

Terwijl dominee Bracht werkzaam is in Barendrecht, komt de discussie over zijn voorganger Gerardi nog enkele malen terug in de vergaderingen van 11 oktober 1580 en 29 januari 1581. Uiteindelijk besluit de classis in de vergadering van 28 februari 1581 die werd gehouden in Dordrecht, om de zaak voor te leggen aan de Particuliere Synode van Zuid-Holland.

In dezelfde vergadering was dominee Bracht voor de laatste keer aanwezig. In de acta van de volgende vergadering op 18 juli 1581 in Dordrecht wordt zijn overlijden gememoreerd. Als overlijdensdatum wordt genoemd 3 juni 1581. De kerkelijke gemeente Barendrecht verzoekt de classis meteen om een opvolger.

Vermeldenswaard is dat de weduwe van domine Bracht, Stijne Johans van Voorthuisen, de classis om financiële ondersteuning vraagt. De classicale vergadering komt haar tegemoet. Ook wordt snel voorzien in een opvolger die in de classis Dordrecht reeds actief is: dominee Otto Genonis. Hij moest eerst nog examen doen, maar hij zal de vierde predikant van Barendrecht worden.

Verzoek van Barendrecht om een predikant:

Is Gerrit Wylmes, schoolmeester in Barendrecht, gecompareert ende versoecht met eenen brief van die gerechte om eenen dienaar wederom te hebben, naedien haere oude dienaar Lambertus gestorven is. Is geantworf, dat men hem ende der gemeente anthwort toeschrijven sal op ander tijden.

De bediening van Barendrecht:

De dienst te Barendrecht gedurende zes weken ten behoeve van de weduwe van Lambertus Bracht zal de eerstvolgende zondag door Jan Symonss worden verzorgd en, indien Otto Genonis door de kerkeraad van Dordrecht met bevredigend resultaat zal zijn geëxamineerd, zal hij de vijf volgende weken Barendrecht bedienen om er vervolgens als predikant bevestigd te worden.

In de classicale vergadering van 12 september 1581 te Oud-Beijerland wordt de toezegging aan de weduwe van dominee Bracht definitief gemaakt in een vaste ‘weduwe ondersteuning’.

Na september 1581 komt de familienaam Bracht nog één keer in de acta van de classis voor. Dan gaat het over de dochter van de predikant. Blijkens de acta van de classicale vergadering van 2 oktober 1582, gehouden te Klundert, ontvangt zij de uitkering van tien guldens waarom zij heeft gevraagd. De nog jonge protestantse kerk zorgde dus goed voor de weduwen en wezen van haar overleden predikanten.

Dit artikel is het derde uit een serie van zes waarin de eerste predikanten van Barendrecht worden geportretteerd. Het volgende artikel gaat over de vierde predikant van Barendrecht, dominee Otto Genonis.

De historie van Barendrechtse familiebedrijven

Wim de Regt en Roelof Roomer

BARENDRECHT KENT TALRIJKE (FAMILIE)BEDRIJVEN MET EEN LANGE EN BOEIENDE GESCHIEDENIS. IN EERDERE UITGAVEN PUBLICEEFDE HET CONTACTBLAD REEDS ARTIKELLEN OVER DERGELIJKE ONDERNEMINGEN. DE SERIE WORDT VOORTGEZET MET HET VERHAAL OVER DE BONDT GRAFIMEDIA COMMUNICATIE BV, BEKENDER ALS DRUKKERIJ DE BONDT.

Drukkerij de Bondt begon 85 jaar geleden in een schuurtje

Over lef gesproken. Rotterdammer Pieter de Bondt had daar geen gebrek aan, toen hij in de zwartste periode van de crisis in de jaren '30 een eigen bedrijfje begon. Dat was eigenlijk een noodsprong. Hij dreigde zijn baan bij een drukkerij in Dordrecht kwijt te raken en besloot daarom voor zichzelf te beginnen, nota bene in een tijd waarin faillissementen en massaontslagen aan de orde van de dag waren. De 23-jarige drukker zal zich zonder twijfel de risico's hebben gerealiseerd. Niettemin zette hij door en legde hij, heel bescheiden, in 1933 de basis van Drukkerij de Bondt, thans een middelgrote drukkerij met een reputatie van betrouwbaarheid die 85 (!) jaar geleden al werd gevestigd.

Het schuurtje in de tuin bij zijn woning aan de Iependaal in Rotterdam-Vreewijk werd de vestiging van het eenmansbedrijf. Het bood voldoende ruimte voor een tweedehands persje dat hij op de kop had getikt. De eerste omzet was verzekerd, doordat de snoepwarenfabriek Van Melle al haar drukwerk aan Pieter de Bondt toevertrouwde. Voorheen had het bedrijf zijn orders steeds bij de drukkerij in Dordrecht geplaatst. Van Melle had kennelijk voldoende fiducia in de jonge drukker om met hem in zee te gaan.

Van lieverlee kwamen ook opdrachten van andere kanten binnen. De drukpers draaide vaak op volle toeren met de productie van bladen voor onder meer verenigingen, scholen en kerken. Pieter de Bondt had er in z'n eentje de handen vol aan. Dat gold ook voor zijn vrouw die de administratie voor haar rekening had genomen.

De oorlogsjaren waren een rem op de groei van de drukkerij. Bovendien moest de oprichter in die tijd voortdurend op zijn hoede zijn om niet als dwangarbeider naar Duitsland te worden gestuurd. Eén keer was dat bijna het geval. Tijdens een razzia in Vreewijk werden alle mannen in de door de bezetters vastgestelde leeftijdscategorie opgepakt. De soldaten hadden de Iependaal echter bij vergissing overgeslagen. De drukker ontkwam hierdoor aan deportatie.

Verhuizing

Tot de jaren '60 bleef het schuurtje het onderkomen van de drukkerij. Er was wél een tweede pers geïnstalleerd om al het werk aan te kunnen. De verhuizing naar een bedrijfsgebouw aan de Kraayenstein in Rotterdam-Zuidwijk illustreerde dat de drukkerij deel had in de naoorlogse groei van de economie. Met de komst van de eerste werknemer was de drukkerij ook niet langer een eenmansbedrijf.

In 1967 kwam zoon Henk bij zijn vader als werknemer in dienst. Zes jaar later nam hij de drukkerij over. De grondlegger ging op 65-jarige leeftijd met pensioen, maar bleef – op enige afstand – tot zijn overlijden in 1977 betrokken bij het bedrijf.

De nieuwe eigenaar wilde de drukkerij verder uitbreiden met nieuwe persen en meer werknemers, maar beseftte tevens de financiële risico's die hij daarmee liep. Het was daarom noodzakelijk om nieuwe investeerders aan te trekken. Deze mogelijkheid deed zich voor, toen de eigenaren van de toenmalige verzekeringsmaatschappij Erasmus (thans onderdeel van een Duits assurantieconcern) bereid waren om met hun particuliere vermogens gezamenlijk de helft van de aandelen in de drukkerij over te nemen. De andere helft bleef in handen van Henk de Bondt.

Het feit dat een zus van de drukker een leidinggevende functie binnen Erasmus Verzekeringen bekleedde en hierdoor direct contact had met de toenmalige eigenaren, zal de transactie ongetwijfeld hebben versoepeld.

Op een steviger financiële basis kon de drukkerij verder groeien. In 1985 volgde de tweede verhuizing – deze keer naar bedrijventerrein Dierenstein in Barendrecht. Drukkerij de Bondt was een van de eerste ondernemingen die zich daar vestigden.

De huidige algemeen directeur Peter de Bondt (47) stapte in 1994 de drukkerij binnen na de voltooiing van zijn studie. In 1998 werd hij de opvolger van zijn vader die toen al geruime tijd met een zwakke gezondheid kampte.

Op zijn beurt concludeerde hij dat de eigendomsverhouding van het bedrijf uitbreiding van de activiteiten blokkeerde. De directeurs van Erasmus, in het bezit van vijftig procent van de aandelen, voelden er niet voor om de drukkerij een nieuwe financiële injectie toe te dienen. Peter de Bondt besloot daarop in 1998 om hen uit te kopen. Die operatie slaagde. Juridisch werd de vennootschap onder firma toen een besloten vennootschap.

Meer capaciteit

De weg was daarna vrij voor aanzienlijk meer capaciteit, gelijke tred houdend met de toenemende orderstroom. In 2005 betrok de drukkerij in Vaanpark 4 (Arnhemseweg) een groot pand; in hetzelfde jaar werd ook de naam gewijzigd in De Bondt grafimedia communicatie BV. Drie jaar na de derde verhuizing werd de nieuwbouw uitgebreid met het pand ernaast.

Met het aantreden van de derde generatie De Bondt heeft de drukkerij een grote sprong voorwaarts gemaakt. De grootvader en vader van de huidige algemeen directeur 'wilden niet te groot worden'. Zij waren meer graficus dan ondernemer. Peter de Bondt is het omgekeerde.

De concurrentie in de drukkerswereld is groot, vooral als gevolg van overcapaciteit. Drukkerij de Bondt mag zich niettemin verheugen in een florerend bestaan. Met vijf persen en veertig werknemers behoort het bedrijf in zijn branche tot de middenmoot. Het is geen uitzondering dat de persen soms 24 uur per etmaal draaien en dat er in ploegendienst wordt gewerkt. Overheden, universiteiten, bedrijven en buitenlandse ondernemingen behoren tot de vaste opdrachtgevers. Onder hen is nog steeds snoepfabrikant Van Melle, de klant van het allereerste uur. De band met werknemers is niet minder hecht. Vorig jaar gingen twee werknemers met pensioen die nog voor oprichter Pieter de Bondt hebben gewerkt.

Zoekplaatje

Maaïke Roomer-van Roosmalen

Vorig zoekplaatje

Het zoekplaatje in Contactblad 154 was een raadplaatje, een straat in Barendrecht met de drumband onderweg. Hierop hebben we een aantal goede oplossingen ontvangen. Jan Nobel schreef ons het volgende: "De foto is gemaakt aan de Evertsenstraat, hoek Trompstraat, net aan de overkant van de Reasschool. Vanaf juni 1958 woonden wij, onze ouders, Lies en ikzelf aan de Ruyterstraat 29. Het huis links achter het rijtje huizen is de woning aan de weegbrug". HVB-lid Johan Vat uit Rhoon reageerde: "de woning is van de weegbrug, hoek Barendrechtseweg/Evertsenstraat." Ook Anton Eenhuizen herkende de weegbrug en meldde nog dat deze behoorde bij de erachter liggende aardappelbewaarplaats. Alle drie gaven de juiste oplossing. Om het compleet te maken een foto van de huidige situatie.

Nieuw zoekplaatje

Het nieuwe raadplaatje is een foto uit het midden van de vijftiger jaren in de vorige eeuw. Het is een kruispunt van wegen. De huizen rechts op de foto zichtbaar op de achtergrond achter de boom staan er nog en de naam van deze kruising is een bekende in Barendrecht. Weet u waar dit is?

Het antwoord kunt u sturen aan info@historischbarendrecht.nl

Terug in de tijd tijdens Open Monumentendag

Maaïke Roomer- van Roosmalen

VOOR MONUMENTENDAG 2018 OP ZATERDAG 8 SEPTEMBER WAS ALS THEMA GEKOZEN: 'IN EUROPA'. MET DIT THEMA SLOOT DE OPEN MONUMENTENDAG IN NEDERLAND AAN BIJ HET EUROPESE JAAR VAN HET CULTUREEL ERFGOED. HET ACCENT LAG DIT JAAR ONDER ANDERE OP WAT ONS IN DIT DEEL VAN DE WERELD BINDT.

Veel aandacht ging uit naar de historische context waarin monumenten zijn gebouwd en gebruikt. Barendrecht heeft sinds 1915 een veiling en in 1917 wordt een echt veilinggebouw neergezet. In 1930 wordt de veiling aangesloten op het spoorwegnet. In 1955 wordt een gebouw aan de Gebroken Meeldijk geopend.

De Historische Vereniging Barendrecht had voor die dag in samenwerking met The Greenery een expositie ingericht, met als onderwerp "de veiling van Barendrecht". Er hing een afbeelding van de veilingklok zoals deze jarenlang in gebruik was bij het afmijnen van de aangeboden groenten en het fruit. Een veilingmeester noemt een prijs en de handelaar die als eerst 'mijn!' roept, is de koper.

Maar er was nog zo veel meer te zien op deze tentoonstelling. Miniatuurvrachtwagens en een afbeelding die de vertegenwoordigingen van The Greenery wereldwijd weergaf. Veel afbeeldingen maakten duidelijk waarom de Barendrechtse veiling alle jaren zo belangrijk is geweest. Er waren diverse attributen uit die jaren te bewonderen. Ook was er een filmpresentatie van de "Coöperatieve Tuinbouwvereniging Barendrecht en Omstreken". Vanwege het 25 jarig bestaan in maart 1940 heeft men in 1939 een film gemaakt van het veilinggebeuren en de agrarische bedrijvigheid in haar verzorgingsgebied. Arie v.d. Waal vertelde een kort verhaal over The Greenery. En aansluitend gaf hij een voorbeeldveiling, zoals dat vroeger ging.

Tijdens de Open Monumentendag werd er echt geveild in D'Ouwe School. Dankzij The Greenery konden bezoekers 's ochtends bieden op dozen en kistjes vol vers fruit. Dat leverde maar liefst honderd euro op. Het geld is geschonken aan de Dorpskerk, voor de restauratie van het historische uurwerk.

Tramongeval

Rectificatie op foto en tekst in Contactblad 154

Hans Onderwater

Tot mijn verbazing zag ik in het Contactblad No 154 op bladzijde 2 een afbeelding van een treinongeval. Volgens de informatie was de foto afkomstig van mijn goede vriend Theo Vogelaar en was het een beeld van een botsing uit 1948. Het is inderdaad een bijzondere foto. Maar de informatie is volslagen foutief.

In maart 1982 bracht ik twee weken door in het Militärarchiv van het Bundesarchiv in Freiburg i. Br, waar ik informatie zocht voor het in 1983 verschenen boek 'Schetsen uit de Nacht', dat werd aangeboden aan locoburgemeester Nico den Otter in de Schalm tijdens een presentatie die door de gemeente Barendrecht met Jan Berkman van de toenmalige Boekhandel was georganiseerd. Op bladzijde 70 van dat boek staat de foto die ik van Dr. Noack, de directeur van dit archief, naast tientallen andere foto's mocht ontvangen. Ik heb deze foto opnieuw gebruikt in mijn boek 'Meer Schetsen uit de Nacht', zie bladzijde 150. Trouwens de HVB heeft van beide boeken tijdens de plechtigheden een exemplaar ontvangen.

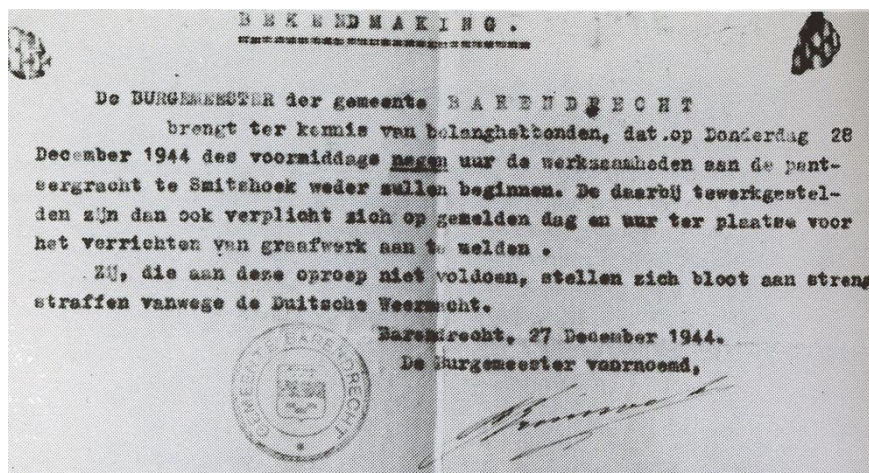

De foto toont een Duitse vrachtauto met het gedeeltelijk leesbare kenteken WH 49 (verder onleesbaar) en op de linkerkant van de cabine de witte letter WH. WH bewtekent Wehrmacht/Heer (in het Nederlands: Strijdkrachten/Leger), zoals WH Wehrmacht Kriegsmarine betekende en WH/LW Wehrmacht/Luftwaffe. De witte letters op de romp geven aan dat het voertuig dus een militair voertuig is.

Ook de datum van de foto is fout. Hij werd namelijk genomen eind 1944. De auto was geladen met onder meer Engelse sigaretten, die door de Duitsers waren buitgemaakt tijdens het neerslaan van de Britse landingen bij Oosterbeek in september 1944 (Operatie Market Garden; in de film 'Een brug te ver' is een scene te zien waarbij Duitse soldaten de zweefvliegtuigen doorzoeken. In 1981/1982 werd mij door toenmalige bewoners (onder wie de toenmalige politiemann Van Hees, en Jan Berkman) verteld dat de vrachtauto na de botsing was leeggehaald en dat er dagenlang een geur van Engelse Virginia-tabak te ruiken was ...

Uit het Protokoll van de Feldgendarmarie Rotterdam was te lezen dat de lading onder meer bestond uit "Zigaretten (sigaretten), Kekse (scheepsbescuit), Notrationen (noodrantsoenen), Tee-Dosen (blikken thee), Fleischprodukte (vleeswaren) usw. (enz.) für die Einheiten in der Hoeksewaard und in Goeree Overflakkee. Der Fahrer erhielt keine Priorität der Straßenbahn und diese war mit dem LKW kollidiert. RTM haftet für den Schaden. (voor de eenheden in de HW en GO. De bestuurder kreeg geen voorrang van de tram en deze is tegen de vrachtauto gebotst. RTM is aansprakelijk voor de schade). Daarnaast is het natuurlijk onbestaanbaar dat drie jaar na de bevrijding nog militaire vrachtauto's rondrijden met Duitse legerkentekens. De datering 1948 is daarom foutief. In deze periode reden er wel Barendrechtse bedrijven met Canadese jeeps, Chevrolets, Fords en andere merken.

Samenvattend: de foto komt uit het Militärarchiv van het Bundesarchiv en werd door mij gekocht in 1982. Het voertuig behoorde tot het Duitse leger en botste met de tram in oktober 1944.

Historische Vereniging Barendrecht

D'Ouwe School, Dorpsstraat 150-150a, 2992 BE Barendrecht

IBAN NL98 INGB 0002 5309 26

☎ 0180-618142 – info@historischbarendrecht.nl – www.historischbarendrecht.nl

Algemene informatie: mw. J.W.M. Verboom

Openingstijden

Algemeen elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur
Archieven en Genealogie elke eerste zaterdag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur;
elke dinsdag van 11.00 tot 15.00 uur op afspraak, mw. De Bruijn
Expositienuimte alleen tijdens exposities/tentoonstellingen op zaterdag,
voor openingstijden zie onze website of via de media

Voor scholen en groepen alleen op afspraak

Gesloten: juli en augustus

Bestuur

Voorzitter mw. J.P. Schaap
Secretaris mw. J.W.M. Verboom-van Geenen
Penningmeester J.E.J. Blinde jr
Leden mw. M.H. de Bruijn-Veenman
W. van Helden
J. Kooy
D. Mooyaart

Ledenadministratie

mw. N. Verschoor

Contactpersonen werkgroepen

Archieven Oud Barendrecht en Genealogie

mw. M.H. de Bruijn-Veenman
mw. J.P. Schaap

Barendrecht van vroeger op ansicht, foto en film

Algemeen A.G. van de Garde
Digitaal fototeam J. Verschoor

Bibliotheek en Archief

C.W. Vermeer

Bodemonderzoek

Algemeen T.C. Blinde
Beheer vondsten en documentatie
vóór 1995: mw. C.G. Ratsma-Stouten
na 1995: L. Louwerse
tegels: mw. L.M.M. Hagendijk

Documentatie ontwikkeling Barendrecht

T.D. van Wijk

Monumentenzorg

J. Kooy

Nieuws- en Advertentieweekblad De Schakel

mw. R.A.C. Baank

Tentoonstellingen

mw. J.W.M. Verboom-van Geenen

Restauratie en onderhoud/voorwerpen

W.M. Groenenboom

Website-beheer

P. Dreef

Autoservice Groenenboom

APK keuring

Periodiek onderhoud

Bandenservice

Volledige aircoservice

Schadeherstel

Zomer- / Wintercheck

Accessoire inbouw

Reparatiewerkzaamheden

**"Vakmanschap en
persoonlijke service**

**als basis van
veel veilige kilometers"**

0180-654794

www.autoservice-groenenboom.nl

Voordijk 267 | 2992 AL Barendrecht | Tel.: 0180-654794 | E-mail: info@autoservice-groenenboom.nl

Veen elektronika

KTV • hi-fi
video • gloei-
lampen • tl

Onderlangs 16
2991 EM Barendrecht
(0180) 69 00 50

TE KOOP

Als makelaar en taxateur weet Frits Markus 'Markant' wat er in de onroerend goed wereld te koop is. Natuurlijk niet het Vrijheidsbeeld. Maar de makelaarskennis is bij 'Markant' wel in huis om alle andere projecten aan te kunnen. Wilt u een huis verkopen of zoekt u een ander huis, wenst u een zorgvuldige taxatie of een objectief hypotheekadvies, kom dan gerust eens langs. Graag bespreken wij met u de mogelijkheden en voordelen die 'Markant' u kan bieden.

Markant
FRITS MARKUS MAKELAAR & TAXATEUR O.G.

U vindt 'Markant' aan de Middenbaan 94. 'Markant' is geopend van maandag tot en met zaterdag!

Middenbaan 94 - 2991 CT Barendrecht. Tel.: 0180 - 620 099 Fax: 0180 - 611 585

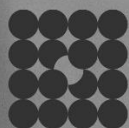
Keukens Van A tot Z

KEUKENSTUDIO
KONIJNENDIJK
BARENDRECHT

www.konijnendijk.nl

Dorpsstraat 174 - 2992 AB Barendrecht
Bij de watertoren - Tel. 0180-611100
maandag gesloten - vrijdag koopavond

SBV
Forensics

SBV Forensics B.V.
Singel 211
3311 KR Dordrecht
Tel. 078-632 08 60

Postbus 15
3300 AA Dordrecht
Fax 078-614 12 72

De puzzel compleet. Elk stukje op zijn plaats

SBV Forensics is een deskundige, multidisciplinaire en bovenal onafhankelijke private dienstverlener op de terreinen van het voorkomen, onderzoeken en/of herstellen van onregelmatige, onrechtmatige en/of strafbare gedragingen in een voornamelijk financieel-administratieve context.

Voor onder meer fraudeonderzoek, procesondersteuning, faillissementsonderzoek en schadeberekeningen kunt u bij ons terecht. Bezoek onze website voor een uitgebreid overzicht van onze diensten, artikelen en nieuwsberichten.

www.sbv-forensics.com

0900-fraudevrij

info@sbv-forensics.com

Aannemingsbedrijf

J. BEVELANDER

- aanbouw
- verbouw
- nieuwbouw
- onderhoud

Bijldorp-zuid 3 - 2992 LD Barendrecht - Tel (0180) 61 98 32
bevelander@solcon.nl - www.jbevelander.nl

**In het centrum van Barendrecht
moet u zijn voor:**

- * Centrale verwarming
- * Vloerverwarming
- * Warmwatertoestellen
- * Gashaarden en gevelkachels
- * Oliegestookte Zibro Kamin kachels
- * Installatiematerialen
- * IJzerwaren en tuinartikelen
- * Machines en gereedschappen

annink & zn.

*Koop bij de zaak, waar u slaagt
Bij de vakman met 85 jaar ervaring*

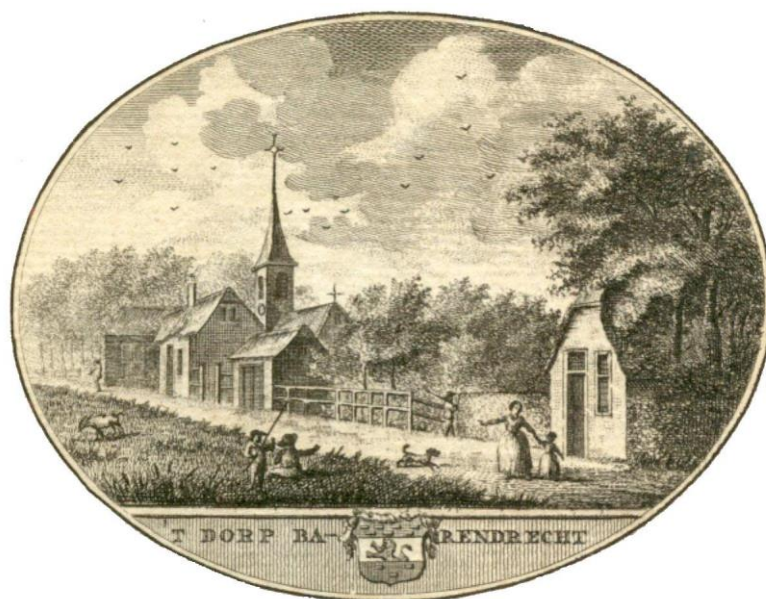
2e Barendrechtseweg 184 - Telefoon 0180-61 28 66 - Telefax 0180-62 07 04

**Aannemers van grond-,
weg- en
waterbouwkundige
werken**

Barendrecht - Tel. (0180) 61 35 22 - Fax (0180) 61 91 60
Postadres: Postbus 6 - 2990 AA Barendrecht

www.historischbarendrecht.nl

bezoek ons op